

К.філол.н. Марченко Т.А.

Сумський національний аграрний університет

«Вигнанець і Чорна Вдова» та «Червоний. Без лінії фронту» Андрія Кокотюхи

Сучасний український письменник, сценарист та історик Андрій Кокотюха відомий як своїми творами для дорослих, так і для підлітків та дітей. Талант цього автора дає можливість задовольнити смаки різних верств сучасного українського суспільства. Така універсальність, в першу чергу, - це безсумнівно філігранне володіння словом як інструментом, що проникає в душу читача та, по-друге, тематика його творів, відчуття того, що є на часі.

Тож, саме вдало підібраний лексичний матеріал сприяє зануренню в різні епохи, описані в його творах.

Так, початок ХХ століття у детективно-історичній повісті «Вигнанець і Чорна Вдова» (2019), події якої розгортаються в Києві, щільно представлено старими назвами київських вулиць, площ, місцевостей, кінотеатрів, готелів: *Батієва, Миколаївська, Прорізна, Благовіщенська, Караваєвська, Безаківська, Олександрівська, Маловолодимирська, Фундуклеївська, Паньківська; Царська площа, Яма (Ямська слобода), Євбаза, Бородянська волость, Бібіковський бульвар, Чорний яр; «Корсо», «Новий світ», «Ілюзія»; «Європа», «Америка», «Версаль», «Континенталь»; ресторан Бергоньє.*

Населення тогочасного Києва представлено такими іншомовними антропонімами: *Альфред фон Шлессер (Альфрі), Базиль (замість Василь), Нікола;* та антропонімами слов'янського походження: *Іван Макарович Захарченко, Овдій Панасович Дорошенко, Юхим Дрозд, Нечипір, Спиридон Лаврович Кислий, Сава Петрович, Новицький, Ольга Роздольська;* та змішаними антропонімами: *Марія фон Шлессер, Базиль (Василь) фон Шлессер, Марко фон Шлессер, Павло Якович Чечель, Нікола Самсонович Садовський, Полінка Урусова.*

Ще одним засобом «занурення» читача до епохи слугують назви іншомовного походження на означення автомобілів: «*даймлер*», «*кадилак*», «*сміт-вессон*», а також *нові* слова для того часу: *ню-анси*, *джіу-джитсу*.

Оскільки жанр твору детективний, то мова кримінальних елементів та слідчих насичена такими сленговими одиницями: *ванька* – візник; *фофан* – дурень, бовдур; *фараон* – поліцейський; *шпак* – службовець, *карась* – жертва, *діловий* – злодій, *лягавий* – поліцейський, *мазурик* – крадій, *млинок* – картярський гральний дім, *кабатчик* – власник кабака, *чекушка* – таємна записка, *хряти* – йти, *маруха* – коханка кримінальника, *котька* – гроші. Для кримінального світу характерне використання людських прізвиськ: *Мітька Більмо*, *Апаш*, *Сажотрус*.

Уживані автором історизми поглиблюють сприйняття читачем епохи ХХ століття: *губернія*, *волость*, *барон*, *баронеса*, *помочі*, *масток*, *пічка-чавунка*, *телеграфна лінія*, *корсет*, *мосьпан(і)* (при звертанні до чоловіка (жінки)), *анархіст*, *людська* (приміщення), *ватерклозет*, *карафка*, *револьвер*, *самохідний екіпаж*, *жандарм*, *кальсони*, *бричка*, *челядь*, *шинель*, *тужурка*, *візник*, *панич*, *його превосходительство*. Для тогочасного суспільства неологізмами є такі лексичні одиниці як *дактилоскопія* та *гермофродит*.

Відчутне прихильне ставлення автора до злодійського світу, яке виражається у напів романтичному називанні осіб, які скоїли правопорушення: *ватажок бандитів*, *лиходій*, *босяк*, *душогуб*, *покидьки*.

Зовсім інший лексичний матеріал постає на сторінках роману Андрія Кокотюхи «Червоний. Без лінії фронту», який є передісторією вже екранізованого роману «Червоний» (2017р.).

Події, описані у романі, пореволюційні, відбуваються на території заходу України, яка була заселена людьми різних національностей, але найбільше українцями, поляками, німцями, що вдало підкреслено такими антропонімами: *Данило Червоний*, *Юрій Дорош*, *Зенон (Зенко)*(псевда:*Остан*, *Мирон*,*Клен*, *Ворон*); *Вітольд Ямбор*, *Друга Жечь Посполита*, *Веслав Гомбровський*; *Іцик Гольцман*, *кондитерська Нахмановича*; *Юрген Хольц*. Польський вплив на тогочасне суспільство засвідчено такими лексемами: *пан регент*, *конфідент*

(провокатор-конфідент), фронда, атенат, ляхи, дефензива, воєводство, крайова референтура, обер-лейтенант.

Революційну та повстанську роботу українських патріотів описано за допомогою таких лексичних одиниць: *вишкільні табори, чотовий, ройовий, старшина-петлюрівець, підхорунжий, хорунжий, районний, старший агент.*

Політична ситуація та постійний військовий стан супроводжуються таким описом: *листівки, колаборант, поліціант, паціфікація, очна ставка, агент, нелегал, підпілля, агітація, кривава баня, гарнізон, мобілізація, повстанець, радянський партизан, псевдо, гасло, боївка, німецький окупант, бандерівський командир, емдебешник.* Структура опору українських повстанців підкреслена широкознаними на сьогодні абрєвіатурами та їх відповідниками: *УНР, УПА (Українська Повстанська Армія), ОУН (Організація), НКВС, МДБ.*

Тогочасна зброя та елементи зовнішності вояків виражено такими лексемами: *наган, кольт, револьвер, польський карабін, ребристі бомби, граната, трофейний пістолет, кітель, мазепинка.*

В останній частині роману також представлено «табірну» лексику: *зек, мусорок, фраєрок, сука (зсучитися), кримінальники, лягавий, залізні фікси («вставні зуби»), блатарі (блатні), замочити, поняття, татуйовані кисті, барак, падло; а також прізвиська кримінальних авторитетів: Валет, Баркас, Коля Тайга.*

Така лексична розмаїтість засвідчує бездоганне володіння автором лексичним матеріалом як для опису епохи, так і для подачі політичних подій та життєвих перепетій героїв роману.

Література

1. Кокотюха А. Вигнанець і Чорна вдова: роман / Андрій Кокотюха. – Харків: «Vivat», 2019. – 304с.
2. Кокотюха А. Червоний. Без лінії фронту: роман / Андрій Кокотюха; передм. В.Кіпіані. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. – 320с.: кол.вкл.

Получатель:	ООО Каллистон
Почтовый адрес: г.Днепропетровск:	р/с №26008500087396
ул.Бердянская 61Б	в Банк Креди агриколь
ОКПО 38695498	МФО 300614
Плательщик	Марченко Т.А.
Адрес , телефон	Марченко Тетяна Анатоліївна Вул.Бельгійська, б.2, кв.42, м.Суми 40022

Счет № 1351 от 2019-08-08 12:28:21

Назначение платежа:	Ед.изм.	Кол-во	Цена	Сумма
За публикацию статьи Марченко Т.А. «Вигнанець і Чорна Вдова» та «Червоний. Без лінії фронту» Андрія Кокотюхи	Стр.	3	60	180
Печатный сборник	Штук	1	60	60
Дополнительные экземпляры	Штук	0	60	0
Итого				240
двести сорок грн 00 копеек				

Менеджер:

Екимов С.В.

СБОРНИКИ ВЫСЫЛАЮТСЯ ЗАКАЗНЫМИ ПИСЬМАМИ. Получатель не является плательщиком налога на добавленную стоимость

Счет является действительным в течении 60 дней с момента выписки

Наши телефоны: +38 056 785-94-23 , 056 370-13-13 , 098 660-56-48 , 066 825-11-95

--